

Darinka Kozinc: Prvi ples

Oševljek, 1968

Moja vas je razpotegnjena pod kraškimi hribi, ki pozimi lepijo vijolične sence nanjo. Hiše generacij so mogočne, obdane z vrtovi in njivami. Pot, ki se od glavne ceste odcepi preko mostu, povezuje hiše v tem mrtvem rokavu spodnje Vipavske doline in se zaključi na koncu vasi, od koder vodi le za silo prehodna pot do višje ležečega Gradišča. V Oševljeku se ni rodil noben pomemben posameznik, ki bi zaznamoval prihodnost naroda ali človeštva. Pa vendar: ljudje so si pripovedovali zgodbo iz časa francoske revolucije o skrivnostnem fantku, ki so ga pustili pri zakoncema brez otrok in se obljubi navkljub nikoli niso več vrnilo ponj, o aleksandrinkah, ki so z zaslužkom v Egiptu reševale domačije, o begunstvu v 1. svetovni vojni, ko se je razpotegnila fronta tik nad njihovimi glavami in je vodo v grapah ob cesti rdečila kri, o fašistih, ki so jim zažigali hiše, o svojih fantih, ki so kot italijanski vojaki padali v Afriki in z upanjem so v 2. svetovni vojni strmeli v goščavo kraških hribov, kjer so se skrivali partizani Prve kraške čete, ki so zanje pomenile upanje.

Oševljek-Bukovica, junij 1968

Tista junijska sobota je bila zame velik dan. Smela sem v Bukovico. Končala sem osnovno šolo več kot z odliko in starši so dovolili, da lahko grem na svoj prvi ples v spremstvu treh starejših deklet v novi, krasni zlatooranžni obleki, ki mi jo je mama šivilja (*koristen poklic leta 1968*) sešila za prireditve ob zaključku osnovne šole. Modna mini obleka je imela zvonaste rokave, ki so jih krasili črni okrasni trakovi. Vse kupljeno v Gorici, preko meje, za lire, v Italiji. Mama je vedno kupovala blago v *Scampoliju*, kjer je brskala za ostanki blaga v velikih kartonastih škatlah, ker so bili cenejši. Poznala je blago že na otip in znala je izbrati primerno velike kose iz katerih je lahko ukrojila in sešila tisto, kar si je zamislila.

Prišle so pome: Jelka, Boža in Irena. Vse so bile tri leta starejše.

»V vašem varstvu je!« jim je zabičala mama, »sicer pa bo tam tudi Andrej in bo že popazil na sestro! Doma mora biti pred polnočjo!«

»Saj to velja tudi za nas,« je odvrnila Jelka, moja soseda. Mama je še dolgo stala pred vrati hiše in gledala za našimi oddaljujočimi se hrbti.

Dvorana v Bukovici je bila oddaljena približno tri kilometre od moje vasi in je slovela kot najbolj obiskano zbirališče mladih iz celotnega področja Goriške. V njej so pogosto nastopali znani ansambli. Tokrat so to bili Kameleoni, največje primorske zvezde, ki so bili skoraj naša generacija.

Bila sem zelo vznemirjena in zdelo se mi je, da so naši koraki prepočasni. Priganjala bi jih, vendar si nisem upala niti odpreti ust, bila sem vendarle najmlajša. Živahno so se pogovarjale, vsebina njihovih pogovorov me niti ni zanimala, vse svoje misli so bile osredotočene na »mojega« Kameleona, vsaj tako sem si ga drznila poimenovati pri sebi. Njihov plakat je krasil mojo sobo. In ON je bil moja prva, pa čeprav oddaljena ljubezen. Sploh se nisem zavedala pozornosti, ki sem jo bila deležna, ko smo vstopile na bleščeče ploščice razsvetljenega hodnika in se postavile v vrsto za karte. Bila sem nova, videna prvič. Pogledi so se ocenjujoče sprehajali po meni. Dren je bil neznosen, toda v svoji sončni oblekici sem bila opazna. Prerinile smo se v dvorano, množica je valovala. Nasmeljani, žareči obrazi. Obkročili so me trije fantje, vsi bi radi plesali z mano. Enega sem bežno poznala, bil je Andrejev prijatelj, mama mi je zabičala, da nikoli ne smem zavrniti povabila na ples. Toda to velja zgolj za ples! je pribila.

Bila sem v zadregi.

»Jaz sem bil prvi,« je rekel prijatelj mojega brata in preden sta se druga dva ovedla, me je skoraj lastniško prijel za roko in pomešala sva se med drugo plešočo mladež. Po *Hey Jude* je sledila njihova zmagovalna pesem *La felicità*. Dvorana je hrumela. Napovedali so odmor, Kameleoni so pričeli odlagati instrumente. Verjetno soplesalecu niso ušli obožujoči pogledi, ki sem jih pošiljala proti odru in je rekel: »Želiš, da te seznanim z njimi?«

Bila sem osupla.

»Od kod tebi to?« sem spravila iz sebe.

Ni mi odgovoril, le za roko me je vlekel med množico in potegnil na oder. Opazno je bilo, da sem mu všeč in se je hotel postaviti pred menoj. Znašla sva se v soju žarometov, zamežikala sem, ko sva stopala med mikrofoni in instrumenti ter obstala pred njim. Ravno si je snemal kitaro. Kot v omotici sem opazila, da sta se z mojim plesalcem rokovala, očitno sta se poznala in to dobro. Potem se je sklonil k meni, kapljice potu so se lesketale na njegovem čelu, lase je imel nekoliko razmršene. Njegove oči so se smejale, ko mi je ponudil roko: »Taka si kot popek oranžne vrtnice!«

Potem se je obrnil k mojemu soplesalcu: »Pridružita se nam v zaodrju. Tam nas čaka osvežitev.« Sledila sva mu. V zaodrju je bilo živahno, razgreti glasbeniki so pili vodo kar iz steklenic, med njimi se je smukalo nekaj deklet. Kameleon naju je posadil na klop in predme porinil sok. Togo sem sedela med obema fantoma in počasi srkala sok. Je možno, da se vse to dogaja meni? sem se spraševala. Kar vrtelo se mi je in komaj sem lahko iz sebe spravila spodoben odgovor na njegova vprašanja. Še sreča, da jih ni bilo veliko.

Odmora je bilo hitro, mnogo prehitro konec. Kar sedela bi ob njem, mojem oboževancu, toda, čas se je iztekel. Dvorana je čakala. Dvignili smo se. Moj soplesalec se je nenadoma za hip oddaljil, ker je stopil do drugega člana skupine.

Moj Kameleon je izkoristil trenutek, me prijel za pas in potegnil za seboj. Sledila sem mu kot pijana. Vhod na oder je zastirala težka žametna zavesa in preden sem se sploh zavedala, se je tam, za zaveso zgodilo nekaj, kar ne bom nikoli pozabila. Trenutek dogajanja kot žig odtisnjen v moj spomin. Bil je veliko višji od mene, moral se je skloniti do mojega obraza, njegove ustnice so se hipoma dotaknile mojih. Komaj zaznavno. Nežno. Kot piš vetra. Zaprla sem oči in se zamajala. Nisem se uprla. Pa bi se morala. Bilo je tako hitro in iznenada. Ukradeno. In sladko! Prvi poljub! In ni me zanimalo, če se je na enak način dotaknil še mnogih deklic pred mano.

Spustil je mojo roko in zašepetal: »Lepo se imej cvetni popek!«

Odgrnil je zaveso in izginil. Silhueta v bleščavi odprtini.

Sploh ne vem, kako sem prišla izza zaodrja, sploh ne vem, kako sem se prerinila do izhoda. Za mano je odmevala pesem *Sijaj izgubljene ljubavi*.

Pri izhodu me nekdo pograbil za roko.

»Kje si bila? Povsod sem te iskal!« Brat mi je namenil preiskujoč pogled.

»Na odru, tvoj prijatelj me je seznanil s Kameleoni,« sem povedala po pravici. Brat je strmел vame: »Dušan? Trapa!«

To je bilo vse, kar mi je rekel v tistem trenutku.

»Domov greva!«

Odklenil je vrata fička in me skoraj porinil na sovoznikov sedež.

Vozila sva se v tišini, čeprav je tišina kar kričala o moji naivnosti in neprimernem obnašanju.

»Obljubiti mi moraš, da se z njim, Dušanom, nikoli več ne srečaš!«

»On me sploh ne zanima,« sem odvrnila.

»Še slabše!« se je skoraj zadržal name.

»A je tebi sploh kaj jasno, koliko takih smrklic kot si ti vzdihuje za njimi?« je nadaljeval.

Njegove besede so bile kot hladen tuš, ki je izpiral čarobnost prvega poljuba.

Zatožil me je mami in pridelala sem si prepoved za vse nadaljnje izhode.

Toda kljub temu me je spomin na prvi poljub grel vse dolgo sanjajoče poletje, ko se je moj pogled vsako jutro in večer najprej ustavil na njegovem obrazu, čeprav so Kameleoni kmalu po tem razpadli.